

απόψεις

Η συζήτηση για τον περιορισμό των απαλλαγών

Υπό τη σκιά της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας ή όχι, με περαιτέρω συνέπεια την προκήρυξη εκλογών, δημοσιεύθηκαν στον Τύπο πληροφορίες για πιέσεις της Τρίκα αναφορικά με την περαιτέρω μείωση φοροαπαλλαγών. Κατά την τελευταία πενταετία περικόπηκαν φοροαπαλλαγές περίπου 4,4 δις ευρώ, ενώ το μεγαλύτερο μέρος αυτών αφορούσε στον προσδιορισμό της φοροδοτικής ικανότητας φυσικών προσώπων και αναφορικά με τη φορολογία εισοδήματος αυτών (ενδεικτικά τόκοι, ασφάλιστρα, πρόσθετο αφορολόγητο μισθωτών και συνταξιούχων κ.οκ.), το κόστος των φοροαπαλλαγών προσδιορίζεται σε 3,5 δις ευρώ, ενώ ο αριθμός τους εξακολουθεί να είναι υψηλός (700 περίπου). Από τις ως άνω 700 ισχύουσες σήμερα φοροαπαλλαγές (κατά το 2009 ήταν 980), 117 αφορούν στον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων (ύψος 293 εκ. ευρώ στα νοικοκυριά και 2,2 εκ. ευρώ μικρομεσαίες επιχειρήσεις) και 98 αφορούν στον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων (33 εκ. ευρώ). Οι απαλλαγές που αφορούν στα φυσικά πρόσωπα (νοικοκυριά) αναφέρονται κυρίως στην περιορισμένη έκπτωση ιατρικών δαπανών, δωρεών και χορηγών, διατροφής μεταξύ συζύγων, αναπηρίας, ναυτικών κ.ά. Η κύρια απαλλαγή στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις αφορά στη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης σε νησί με πληθυσμό μικρότερο από 3.100 κατοίκους.

Περαιτέρω, ένα μεγάλο μέρος των υφιστάμενων απαλλαγών αφορά στη φορολογία κεφαλαίου.

Ο ΕΝΦΙΑ περιλαμβάνει 22 απαλλαγές με συνολικό για το Δημόσιο κόστος 418 εκ. ευρώ, 36 απαλλαγές αφορούν στην φορολογία κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών, 29 αφορούν στην φορολογία μεταβίβασης ακινήτων (ιδίως, απαλλαγή λόγω πρώτης κατοικίας, ύψος 86 εκ. ευρώ, απαλλαγή Δημοσίου, ύψος 48 εκ. ευρώ).

Περαιτέρω, οι 81 απαλλαγές στον φόρο προστιθέμενης αξίας αντιστοιχούν σε κόστος για το Δημόσιο ύψους 969 εκ. ευρώ, (ειδικά καθεστώτα ΦΠΑ, ενδεικτικά ο μειωμένος συντελεστής 6,5% - βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, φάρμακα, εμβόλια, διαμονή σε ξενοδοχεία, θεατρικές παραστάσεις - αντιστοιχεί σε απώλεια εσόδων 528 εκ. ευρώ).

Ενώ, οι απαλλαγές και οι μειώσεις ειδικών φόρων κατανάλωσης ανέρχονται σε πο-

σό 1.046 εκ. ευρώ (578,5 εκ. ευρώ για πετρέλαιο, αέριο και ηλεκτρικό ρεύμα και 466 εκ. ευρώ για αιθυλική αλκοόλη και οινοπνευματώχα ποτά).

Τέλος, στις απαλλαγές περιλαμβάνονται και οι 70 απαλλαγές από τέλη χαρτοσήμου, καθώς οι απαλλαγές από τα τέλη ταξινόμησης αυτοκινήτων ύψους 65 εκ. ευρώ.

Από την απόλυτα περιληπτική αναφορά στη διάρθρωση των απαλλαγών και γενικότερα των ειδικότερων ρυθμίσεων καθεστώτων στη φορολογία αναδεικνύεται ο σύνθετος χαρακτήρας τους.

Ιδίως, αναδεινύεται:

- αφενός, αυτό που δεν έχουμε παύσει να τονίζουμε από τη στήλη αυτή: η φορολογία συνιστά το κατ' εξοχήν εργαλείο άσκησης πολιτικής. Η χορήγηση, το είδος και το εύρος των απαλλαγών σηματοδοτούν και το είδος της ασκούμενης πολιτικής. Η παροχή χαμηλού φορολογικού συντελεστή στα έντυπα προωθεί την ευρεία εκπαίδευση. Χαμηλός φορολογικός συντελεστής στις ξενοδοχειακές υπηρεσίες στοχεύει στην καλλιέργεια της βαριάς ελληνικής βιομηχανίας, τον τουρισμό κ.ο.κ. Η έκπτωση δαπανών χορηγίας και δωρεών παρέχει κίνητρα στην ιδιωτική πρωτοβουλία, ώστε και αυτή να συμβάλλει στην άσκηση πολιτιστικής και κοινωνικής πολιτικής. Η παροχή απαλλαγών στην απόκτηση με επαχθή ή χαριστική αιτία πρώτης κατοικίας αντανακλά τη διαχρονική επιλογή να προστατευθεί η ακίνητη περιουσία και κατά συνέπεια να στηριχθεί η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, μέσω του κατασκευαστικού τομέα.
- αφετέρου, αναδεικνύεται η παθογένεια στην άσκηση πολιτικής. Ιδίως, αναδεινύεται η διαχρονική αδυναμία της Πολιτείας να επιλέξει, χαράξει και εξυπηρετήσει αποτελεσματικά εθνικούς στόχους αναπτυξιακής και κοινωνικής πολιτικής. Ο πολυπληθής αριθμός των επιμέρους απαλλαγών καταδεικνύει ότι συχνά αυτές αποτέλεσαν συνέχεια συνδικαλιστών πιέσεων επιμέρους συντεχνιών. Συχνά, αυτές χορηγήθηκαν, επειδή το κράτος αδυνατούσε να ανταποκριθεί με επάρκεια στον δομικό του ρόλο και σε υποκατάσταση του ρόλου αυτού. Αν το κράτος μπορούσε να προσφέρει επαρκείς υπηρεσίες στους τομείς υγείας, παιδείας, κοινωνικής ασφάλειας, τότε θα ήταν πιο καταννητός ο φορολογικός περιορισμός αντίστοιχων δαπανών.

Έτσι, η συζήτηση για τον περαιτέρω περιορισμό των δαπανών δεν είναι ευχερής. Κυρίως διότι, η συζήτηση αυτή δεν αφορά μόνο στο κόστος του περιορισμού ή της κατάργησης των απαλλαγών. Αφορά ευρύτερα στην αποτελεσματική χάραξη κοινωνικής πολιτικής. Τώρα, που η χώρα φαίνεται να ξεπερνά την μεγάλη κρίση και να αφήνει το παρελθόν της πίσω είναι ο καιρός δημόσια να μας απασχολήσει τί είδους φορολογική πολιτική θέλουμε και κυρίως με ποιες ενέργειες θα επιδιώξουμε την ανάπτυξη και την περαιτέρω ευημερία όλων μας.

Ασπασία Μάλλιου